

RECENZJA

ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

bryg. mgr inż. poż. Piotr Michałka

wykonanej pod kierunkiem

Promotora: st. bryg. dr hab. inż. Marcina Anszcza

profesora Akademii Pożarniczej w Warszawie

Promotor pomocniczy: dr Zofia Marciniak

Na temat:

Usprawnienie organizacji i funkcjonowania państwowej straży pożarnej jako elementu bezpieczeństwa państwa na przykładzie województwa lubelskiego

1. Wstęp

Bezpieczeństwo państwa stanowi jeden z fundamentalnych elementów jego funkcjonowania oraz trwałości. Oznacza zdolność państwa do ochrony swojej suwerenności, integralności terytorialnej, porządku konstytucyjnego oraz podstawowych interesów narodowych. Jest to pojęcie złożone, obejmujące zarówno wymiar militarny, jak i polityczny, gospodarczy, społeczny oraz informacyjny. Współczesne podejście do bezpieczeństwa państwa zakłada odejście od wąskiego, wyłącznie militarnego rozumienia na rzecz ujęcia systemowego i wielowymiarowego. Kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa odgrywają instytucje publiczne, w tym organy władzy wykonawczej, siły zbrojne, służby mundurowe (m.in. straż pożarna) oraz administracja publiczna. Ich zadaniem jest nie tylko reagowanie na zagrożenia, lecz także prowadzenie działań prewencyjnych, planistycznych i analitycznych. Istotne znaczenie ma również odpowiednie ustawodawstwo oraz sprawnie funkcjonujący system zarządzania kryzysowego, który umożliwia skuteczne działanie w sytuacjach nadzwyczajnych, takich jak klęski żywiołowe, kryzysy zdrowotne czy zagrożenia hybrydowe.

W warunkach globalizacji i postępu technologicznego bezpieczeństwo państwa podlega dynamicznym zmianom. Obok tradycyjnych zagrożeń militarnych coraz większe znaczenie mają zagrożenia niemilitarne, w tym cyberataki, dezinformacja, presja ekonomiczna czy też zagrożenia pożarowe. W związku z tym skuteczne zapewnienie bezpieczeństwa państwa w tych obszarach bezpieczeństwa kraju. Bezpieczeństwo państwa, co zostało już zauważone przez recenzenta niniejszej pracy, należy postrzegać jako proces ciągły i dynamiczny, wymagający stałej adaptacji do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Proces ten powinien być oparty na długofalowej, spójnej strategii, uwzględniającej systematyczną analizę ryzyka, właściwe prognozowanie zagrożeń oraz odpowiedzialne i racjonalne zarządzanie dostępnymi zasobami państwa.

Tematyka prezentowanej dysertacji koncentruje się na zagadnieniach bezpieczeństwa pożarowego oraz działań przeciwpożarowych realizowanych przez funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej. Tytuł rozprawy jednoznacznie wskazuje na charakter prowadzonych badań oraz na podstawowe nurty poznawcze problematyki, jaką obejmuje. Zagadnienia te można rozpatrywać w kontekście dwóch zasadniczych obszarów naukowych, które jednocześnie determinują różnorodność podejść badawczych zastosowanych w pracy. Pierwszy obszar mieści się w ramach nauk o bezpieczeństwie i obejmuje kwestie związane z teorią i praktyką działalności tej formacji mundurowej, w tym organizacją działań ratowniczych, analizą zagrożeń oraz skutecznością procedur operacyjnych. Drugi obszar wyraźnie odnosi się do problematyki prawnej, uwzględniając zarówno przepisy regulujące funkcjonowanie Państwowej Straży Pożarnej, jak i normy prawne związane z ochroną przeciwpożarową, odpowiedzialnością prawną podmiotów oraz regulacje dotyczące bezpieczeństwa publicznego. Dzięki takiemu dwutorowemu podejściu, rozprawa łączy aspekt teoretyczny z praktycznym, uwzględniając zarówno uwarunkowania organizacyjne i operacyjne działań ratowniczych, jak i ramy prawne determinujące funkcjonowanie systemu ochrony przeciwpożarowej w Polsce.

Tytuł opracowania trafnie odzwierciedla jego treść i spełnia stawiane mu wymagania. W związku z tym ma on charakter rzeczowo-materialny, podmiotowy, a także przestrzenno-terytorialny. Tytuł jest również informacyjnie nośny, co oznacza, że pozostaje zgodny z merytoryczną zawartością dysertacji.

Układ strukturalny pracy został oceniony bardzo pozytywnie – cechuje go wewnętrzna spójność, odpowiednie zrównoważenie treści oraz logiczne powiązanie poszczególnych rozdziałów z głównym zadaniem badawczym. Analiza przedstawionej do recenzji dysertacji jednoznacznie wskazuje, że Doktorant konsekwentnie i metodycznie realizował wszystkie

etapy procesu badawczego. W pierwszym etapie, poświęconym artykulacji problemu badawczego, Doktorant aktywnie zapoznał się z literaturą przedmiotu, identyfikując kluczowe teorie, koncepcje i wyniki wcześniejszych badań, jednocześnie gromadząc empiryczne dane niezbędne do realizacji dalszych etapów badań.

Na kolejnym etapie pracy Doktorant przeprowadził rzetelną ocenę przydatności zebranego materiału badawczego, dokonując selekcji danych pod kątem ich merytorycznej wartości i zgodności z celami badawczymi. W dalszej fazie właściwie uporządkował zebrane informacje, posegregował je według stopnia ważności oraz powiązał z określonymi kategoriami analitycznymi, co umożliwiło przejrzystą prezentację wyników i ułatwiło sformułowanie trafnych wniosków. Dzięki takiemu uporządkowaniu materiału dysertacja cechuje się nie tylko klarowną strukturą, ale również wysokim poziomem logicznej spójności między etapami badań, co znacząco zwiększa jej wartość poznawczą i praktyczną.

Praca charakteryzuje się wyczerpującym ujęciem tematu, co przejawia się w wysokim stopniu kompletności zaprezentowanego planu badawczego. Dzięki temu Doktorant dokonał pogłębionej i przemyślanej refleksji nad problemem badawczym, prezentując zarówno szerokie tło teoretyczne, jak i szczegółową analizę poszczególnych zagadnień. Poszczególne czynniki i aspekty problemu zostały logicznie rozdzielone i stanowią podstawę kolejnych rozdziałów, co sprzyja przejrzystości prezentowanej argumentacji oraz ułatwia czytelnikowi śledzenie toku rozumowania i wyników badań.

Na szczególną uwagę zasługuje również struktura pracy, której logiczność została starannie przemyślana. Autor konsekwentnie zastosował zasadę rozłączności rozdziałów, unikając powielania tych samych treści w różnych częściach opracowania. Takie rozwiązanie świadczy nie tylko o warsztatowej dojrzałości Doktoranta, lecz także o jego umiejętności syntetycznego i analitycznego myślenia oraz zdolności do klarownego przedstawienia wyników badań.

Dodatkowo, układ pracy został skonstruowany w sposób umożliwiający stopniowe pogłębianie analiz i logiczne rozwijanie argumentacji – każdy rozdział naturalnie prowadzi do kolejnego, tworząc spójną całość. Taka organizacja materiału sprzyja kompleksowemu omówieniu problemu badawczego, zapewniając równocześnie spójność i przejrzystość prezentowanych treści. W efekcie struktura pracy nie tylko wspiera jej walory merytoryczne, lecz również podkreśla staranność, systematyczność i profesjonalizm Autor w podejściu do realizacji postawionych celów badawczych.

Warto również zwrócić uwagę na konsekwentne przestrzeganie innej istotnej zasady metodologicznej, jaką jest zasada ciągłości wynikania. Jej zastosowanie pozwala uniknąć

nieuzasadnionych przeskoków myślowych oraz zapewnia spójność prowadzonych rozważań. Poszczególne rozdziały i podrozdziały stanowią logiczną i czytelną kontynuację wcześniejszych wywodów, dzięki czemu argumentacja rozwija się w sposób uporządkowany i przejrzysty. Taka konstrukcja pracy sprzyja lepszemu zrozumieniu przedstawianych też oraz wzmacnia jej walory poznawcze i dydaktyczne.

Recenzowane dzieło w sposób trafny i merytorycznie uzasadniony wychodzi naprzeciw problemom oraz dyskusjom toczącym się w obszarze usprawnień działalności jednostek Państwowej Straży Pożarnej, podejmując zagadnienia o istotnym znaczeniu zarówno teoretycznym, jak i praktycznym. Autor koncentruje się na kluczowych wyzwaniach organizacyjnych, funkcjonalnych i operacyjnych, przed którymi stoją współczesne struktury PSP, wskazując na potrzebę ich ciągłego doskonalenia w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania zagrożeń oraz rosnące oczekiwania społeczne.

Problematyka ta ma fundamentalne znaczenie dla efektywnego funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, a w szerszej perspektywie również dla bezpieczeństwa zewnętrznego, zwłaszcza w kontekście reagowania na zagrożenia transgraniczne, katastrofy o charakterze ponadlokalnym oraz współpracy międzynarodowej służb ratowniczych. Podejmowane w pracy zagadnienia wpisują się w nurt nowoczesnego podejścia do zarządzania bezpieczeństwem, w którym akcentuje się rolę profesjonalizacji służb, optymalizacji procesów decyzyjnych oraz zwiększania skuteczności działań ratowniczo-gaśniczych. Tym samym recenzowane dzieło stanowi wartościowy wkład w dyskusję nad kierunkami rozwoju i modernizacji Państwowej Straży Pożarnej, wzmacniając jej rolę jako jednego z filarów systemu bezpieczeństwa państwa.

Dociekania Doktoranta koncentrują się na trzech komplementarnych obszarach badawczych: po pierwsze – na analizie bezpieczeństwa jako autonomicznej, rozwijającej się dyscypliny naukowej; po drugie – na zagadnieniach operacyjności podmiotów ratowniczych, rozumianej zarówno w wymiarze organizacyjnym, jak i funkcjonalnym; po trzecie zaś – na koncepcji nowego ustroju bezpieczeństwa powszechnego, realizowanego przez jednostki straży pożarnej, zilustrowanej studium przypadku Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie. Takie ujęcie pozwala na wielopoziomą analizę problematyki bezpieczeństwa, łącząc refleksję teoretyczną z pogłębioną analizą empiryczną.

W ten sposób Autor w sposób szczególnie udany integruje obszar stricte naukowy z obszarem rozwiązań użytkowych i aplikacyjnych, wykazując zdolność transferu wiedzy teoretycznej do praktyki funkcjonowania instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo powszechne. Przeprowadzone analizy nie tylko wzbogacają dorobek nauk o bezpieczeństwie,

lecz również dostarczają użytecznych wniosków i rekomendacji, które mogą stanowić podstawę dalszych badań oraz praktycznych działań doskonalących w strukturach Państwowej Straży Pożarnej.

Podjęta przez doktoranta problematyka charakteryzuje się znaczną rozpiętością poznawczą oraz wysokim stopniem złożoności, co uzasadniało przyjęcie szerokiego, interdyscyplinarnego podejścia do zagadnień bezpieczeństwa, z uwzględnieniem dorobku innych nauk społecznych. Zakres i sposób ujęcia tematu świadczą o dojrzałości naukowej doktoranta oraz o trafnym rozpoznaniu istotnych problemów badawczych.

Interdyscyplinarny charakter rozprawy wymagał wykazania się zarówno rozległą wiedzą teoretyczną, jak i umiejętnością samodzielnego prowadzenia pogłębionych badań naukowych. Zastosowane rozwiązania metodologiczne, w szczególności konsekwentne wykorzystanie badań jakościowych, zostały zaplanowane i przeprowadzone w sposób rzetelny oraz adekwatny do sformułowanych celów i problemów badawczych. Świadczy to o opanowaniu przez doktoranta warsztatu badawczego na poziomie wymaganym dla tego etapu kariery naukowej.

Na szczególne podkreślenie zasługuje umiejętność twórczego wykorzystania procedur i metod badania rzeczywistości społecznej, a także właściwa interpretacja i krytyczna analiza wykorzystanych koncepcji teoretycznych. Uzyskane wyniki badań posiadają wartość poznawczą i wnoszą oryginalny wkład do rozwoju dyscypliny.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że przedłożona rozprawa spełnia wymagania określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024, poz. 571 t.j.) w szczególności w zakresie samodzielnego rozwiązania problemu naukowego, poprawności metodologicznej, oryginalności ujęcia oraz poziomu ogólnej wiedzy teoretycznej doktoranta w reprezentowanej dyscyplinie naukowej.

Problematyka usprawnienia organizacji i funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej jako istotnego elementu systemu bezpieczeństwa państwa we współczesnej rzeczywistości społeczno-instytucjonalnej była w dotychczasowych rozważaniach naukowych podejmowana relatywnie rzadko, a jej ujęcie miało najczęściej charakter fragmentaryczny. Co prawda, na polskim rynku wydawniczym ukazało się wiele publikacji poświęconych działalności Państwowej Straży Pożarnej, wśród których wskazać można m.in.: „Znaczenie Państwowej Straży Pożarnej w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa” autorstwa Roberta Gwardyńskiego (Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu) oraz Bogusława Koguta (Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej), „Państwowa Straż Pożarna w systemie bezpieczeństwa państwa” autorstwa Małgorzaty Stochmal (Wydawnictwo Uniwersytetu

Wrocławskiego, 2015), a także opracowanie „Zadania i organizacja Państwowej Straży Pożarnej w zakresie ochrony przeciwpożarowej”, opublikowane w czasopiśmie „Doctrina. Studia Społeczno-Polityczne” Akademii Podlaskiej (nr 6, s. 275 i nast.).

Należy jednak podkreślić, że wskazane publikacje koncentrują się przede wszystkim na opisie zadań, pozycji ustrojowej oraz roli Państwowej Straży Pożarnej w systemie bezpieczeństwa, nie podejmując w sposób kompleksowy problematyki usprawniania jej organizacji i funkcjonowania w kontekście dynamicznych zmian współczesnych zagrożeń oraz wyzwań stojących przed państwem. W toku kwerendy literatury przedmiotu recenzentowi nie udało się dotrzeć do opracowań naukowych, które wprost podejmowałyby problem badawczy sformułowany w tytule niniejszej dysertacji, co potwierdza zasadność wyboru tematu oraz wskazuje na jego oryginalność i aktualność poznawczą.

Rozprawa doktorska opracowana przez bryg. mgr. inż. poż. Piotra Michałka pod kierunkiem naukowym dra hab. inż. Marcina Anszczaka Profesora Akademii Pożarniczej w Warszawie i promotora pomocniczego Panią doktor Zofię Marciniak, wypełnia lukę w badaniach naukowych dotyczących tej problematyki. Należy podkreślić, że podjęcie się takiego tematu stanowi zadanie zarówno ambitne, jak i niezwykle wymagające. Samodzielne opracowanie tego zagadnienia przez jedną osobę zasługuje na szczere uznanie.

Determinacja Doktoranta, wspierana opieką naukową Pana Profesora Marcina Anszczaka, doprowadziła do powstania dysertacji o wyjątkowej aktualności. Należy przypuszczać, że potrzeba analizy poruszonego zagadnienia pozostanie istotna również w przyszłości, gdyż dotyczy ona kluczowych aspektów zapewnienia bezpieczeństwa w szczególności bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

Wyrażam przekonanie, że lektura niniejszej dysertacji nie tylko umożliwi pełniejsze uświadomienie sobie złożoności analizowanych zjawisk oraz uwarunkowań determinujących funkcjonowanie Państwowej Straży Pożarnej, lecz również może stanowić istotny impuls do podejmowania dalszych badań naukowych oraz działań praktycznych. W szczególności dotyczy to wypracowania i wdrażania rozwiązań o charakterze systemowym, ukierunkowanych na usprawnienie organizacji i funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej jako kluczowego elementu systemu bezpieczeństwa państwa. Zaprezentowane w rozprawie wnioski i rekomendacje posiadają potencjał aplikacyjny, który może znaleźć zastosowanie zarówno na poziomie strategicznym, jak i operacyjnym, przyczyniając się do podniesienia efektywności realizacji zadań publicznych w obszarze ochrony ludności i reagowania na zagrożenia. Uwarunkowania te zostały trafnie dostrzeżone przez Doktoranta i znalazły odzwierciedlenie w **Jego** obszarze zainteresowań naukowych. Podjęcie tej problematyki znajduje zatem pełne

uzasadnienie – poznawcze, metodologiczne, a w znacznym stopniu także praktyczne (użyteczne).

W świetle powyższych rozważań podjęcie badań nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym w kontekście usprawnień organizacyjnych oraz funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej jako formacji o charakterze paramilitarnym należy uznać za przedsięwzięcie w pełni uzasadnione, przekonujące oraz istotne z punktu widzenia poznawczego. Przedmiotowe badania odpowiadają na realne potrzeby poznawcze i praktyczne, wynikające z dynamiki współczesnych zagrożeń oraz rosnących oczekiwań wobec instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa.

Generalizując, należy stwierdzić, że doktorant podjął się rozwiązania niezwykle złożonego, z natury rzeczy interdyscyplinarnego problemu badawczego, cechującego się wysokim stopniem trudności zarówno w wymiarze poznawczym, jak i metodologicznym. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, iż problem ten został samodzielnie zidentyfikowany, trafnie zdefiniowany oraz konsekwentnie poddany analizie przy zastosowaniu adekwatnie dobranych metod badawczych.

Realizacja tak ambitnie zakreślonego celu badawczego wymagała nie tylko odwagi intelektualnej, lecz także wysokiego poziomu samodzielności naukowej, przejawiającej się w umiejętności krytycznego doboru i twórczego wykorzystania dorobku teoretycznego różnych dyscyplin naukowych, a także w samodzielnym projektowaniu i prowadzeniu badań empirycznych. Doktorant wykazał się bardzo dobrą znajomością krajowej i zagranicznej literatury przedmiotu, którą potrafił nie tylko syntetyzować, lecz również poddawać pogłębionej analizie i krytycznej refleksji.

Umiejętność integracji różnorodnych perspektyw teoretycznych oraz świadomego podejmowania decyzji metodologicznych pozwoliła na wieloaspektowe i pogłębione ujęcie analizowanych zagadnień. Całość pracy świadczy o dojrzałości naukowej doktoranta, wysokim poziomie niezależności intelektualnej oraz opanowaniu warsztatu badawczego na poziomie w pełni odpowiadającym wymaganiom stawianym rozprawom doktorskim.

2. Ocena układu rozprawy doktorskiej

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska stanowi zwarte i kompleksowe opracowanie naukowe, liczące łącznie 386 stron. Składa się z następujących elementów:

- streszczenia w języku polskim i angielskim (6 stron),
- wstępu (5 stron),
- czterech rozdziałów merytorycznych wraz z wnioskami (305 stron),

- rozdziału metodologicznego (28 stron),
- zakończenia (5 stron),
- bibliografii:
- publikacje zwarte – 11 stron,
- artykuły –strona,
- źródła prawa – 3 strony,
- inne – 3 strony,
- spisu tabel (2 strony),
- spisu wykresów (2strony),
- spisu rysunków (1 strona),
- wykazu zdjęć (1 strona),
- wykazu skrótów (4 strony),

oraz załączników:

1. Kwestionariusz ankiety (6 stron),
2. Kwestionariusz wywiadu eksperckiego (2 strony),
3. Sprawozdanie z przeprowadzonych wywiadów eksperckich (26 stron),

Układ treści zawartych w rozprawie jest logiczny, przejrzysty i spójny pod względem merytorycznym

Dysertacja rozpoczyna się Wstępem (s. 10-14), a następnie rozwinięta w czterech rozdziałach (rozdział metodologiczny (s.15-42) i w pozostałych 3 rozdziałach (s.43-238) poświęconych opisaniu wyników badań) i podsumowaniu w zakończeniu (s. 324-3328, jak wspomniałem wcześniej stanowi logiczną i tematyczną spójną całość.

Rozdział pierwszy (s. 15–42) poświęcony jest założeniom metodologicznym rozprawy doktorskiej. Doktorant przedstawił w nim przedmiot oraz cele badań, sformułował problemy i hipotezy badawcze, a także określił zmienne i odpowiadające im wskaźniki. Opisał również zastosowane metody, techniki i narzędzia badawcze. W rozdziale tym znalazły się także informacje dotyczące ograniczeń badawczych oraz szczegółowy opis organizacji badań.

W rozdziale drugim, zatytułowanym „Państwowa Straż Pożarna w systemie bezpieczeństwa” (s. 43–108), Autor rozprawy doktorskiej dokonał trafnej i rzetelnej analizy różnorodnych ujęć bezpieczeństwa, zarówno w wymiarze merytorycznym, jak i semantycznym. W tej części pracy przedstawiono genezę oraz ewolucję pojęć związanych z bezpieczeństwem, a także omówiono jego istotę oraz typologię. Szczególnie pozytywnie należy ocenić dbałość Autora o poprawność semantyczną i terminologiczną, która w badaniach naukowych ma znaczenie fundamentalne.

Semantyka, odnosząca się do znaczenia używanych pojęć, terminów oraz konstrukcji językowych, warunkuje bowiem precyzję i jednoznaczność przekazu naukowego. Autor, konsekwentnie przestrzegając standardów semantycznych, zapewnił jednoznaczność terminologiczną w całej analizowanej części dysertacji. Jak powszechnie przyjmuje się w metodologii badań naukowych, pojęcia powinny być definiowane w sposób ścisły oraz konsekwentnie stosowane, co pozwala uniknąć wieloznaczności, błędów interpretacyjnych oraz uchybień metodologicznych. Nieprecyzyjne posługiwanie się terminologią mogłoby prowadzić do zafałszowania sensu argumentacji lub wyników badań, **jednakże w tym zakresie recenzent nie formułuje żadnych zastrzeżeń.**

Autor pracy doktorskiej przedstawił kompleksową charakterystykę województwa lubelskiego, obejmującą jego położenie geograficzne, podział administracyjny, uwarunkowania demograficzne oraz potencjał gospodarczy. W analizowanym rozdziale dokonano również systematycznego przeglądu zagrożeń mogących wystąpić na omawianym obszarze, a następnie poddano je pogłębionej analizie, co umożliwiło trafniejszą identyfikację lokalnych ryzyk oraz wyzwań w obszarze bezpieczeństwa.

Należy podzielić stanowisko Autora, iż przeprowadzony przegląd i analiza zagrożeń pozwoliły na określenie priorytetów w zakresie działań prewencyjnych, operacyjnych oraz interwencyjnych, w szczególności z punktu widzenia funkcjonowania i usprawnienia działań Państwowej Straży Pożarnej. Uwzględnienie specyfiki zagrożeń lokalnych sprzyja bowiem racjonalnemu planowaniu sił i środków, optymalizacji procedur reagowania oraz zwiększeniu skuteczności działań ratowniczo-gaśniczych. W tym kontekście omawiany rozdział posiada istotny walor aplikacyjny i może stanowić użyteczne źródło wiedzy dla praktyki służb ratowniczych. Z kolei w rozdziale trzecim, zatytułowanym „Analiza wpływu operacyjnego zabezpieczenia terenu w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na bezpieczeństwo województwa” (s. 113–173), Autor dokonał rzetelnej i merytorycznie poprawnej analizy działalności operacyjnej podmiotów ratowniczych. Przedstawiono w nim miarodajne oraz adekwatnie dobrane dane dotyczące instytucji odpowiedzialnych za operacyjne zabezpieczenie województwa.

Zgodnie z przyjętymi założeniami badawczymi, zasadniczą część rozdziału Autor poświęcił jednostkom włączonym do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG), ze szczególnym uwzględnieniem roli i znaczenia Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie. W sposób przejrzysty, metodycznie uporządkowany i zgodny ze standardami badań naukowych zaprezentowano rozmieszczenie specjalistycznych grup

ratowniczych na obszarze województwa oraz stopień ich wyposażenia w sprzęt ratowniczo-gaśniczy.

Przeprowadzona analiza pozwala na ocenę realnych zdolności operacyjnych systemu ratowniczego na poziomie regionalnym, a także na identyfikację potencjalnych luk i obszarów wymagających dalszego doskonalenia. Tym samym rozdział ten posiada istotny walor poznawczy i aplikacyjny, stanowiąc wartościowe źródło wiedzy dla praktyki zarządzania bezpieczeństwem oraz planowania działań operacyjnych Państwowej Straży Pożarnej w ramach KSRG.ch.

W rozdziale czwartym, zatytułowanym „Usprawnienie organizacji i funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej jako elementu bezpieczeństwa państwa” (s. 176–238), Autor podjął udaną i merytorycznie uzasadnioną próbę zaproponowania nowego modelu ustroju bezpieczeństwa powszechnego na szczeblu regionalnym, na przykładzie województwa lubelskiego. Przedstawione propozycje mają charakter systemowy i zostały osadzone zarówno w realiach funkcjonowania służb ratowniczych, jak i w aktualnych uwarunkowaniach prawno-organizacyjnych.

Na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych, obejmujących sondaż diagnostyczny zrealizowany techniką ankietowania oraz wywiad ekspercki, Autor sformułował wnioski odnoszące się do kluczowych problemów badanego obszaru oraz możliwych kierunków jego usprawnienia. W rozdziale tym szczegółowo omówiono również znaczenie działalności profilaktycznej i prewencyjnej Państwowej Straży Pożarnej oraz jej wpływ na poziom ochrony ludności przed zagrożeniami występującymi na analizowanym terenie. Za szczególnie cenne należy uznać zwrócenie uwagi na rolę kampanii społecznych, takich jak „Czujka na straży Twojego bezpieczeństwa”, oraz ich realne oddziaływanie na kształtowanie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa. Autor trafnie identyfikuje te inicjatywy jako istotny element systemu bezpieczeństwa powszechnego, podkreślając ich znaczenie w redukcji ryzyka wystąpienia zdarzeń niebezpiecznych.

Istotnym walorem rozdziału jest również omówienie nowatorskich koncepcji usprawniających przekaz edukacyjny, w tym wykorzystania nowoczesnych technologii informatycznych i teletechnicznych w procesie edukowania, informowania oraz instruowania społeczeństwa w obliczu zagrożeń. Takie podejście świadczy o świadomości Autora w zakresie konieczności adaptacji działań profilaktycznych i prewencyjnych do zmieniających się warunków społecznych i technologicznych.

Ponadto Autor w sposób profesjonalny zaprezentował, zobrazował oraz poddał pogłębionej interpretacji wyniki przeprowadzonych badań empirycznych. Zastosowane metody

badawcze zostały dobrane adekwatnie do postawionych celów i problemów badawczych, a sposób prezentacji wyników cechuje się przejrzystością oraz poprawnością metodologiczną. W konsekwencji rozdział czwarty stanowi istotny wkład do dyskusji nad kierunkami doskonalenia organizacji i funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej jako kluczowego elementu systemu bezpieczeństwa państwa.

W zakończeniu pracy (s. 324–328) Doktorant dokonał trafnego i syntetycznego podsumowania przeprowadzonych rozważań, koncentrując się na uzyskanych wynikach badań oraz sformułowanych na ich podstawie wnioskach i rekomendacjach. Oprócz ogólnej refleksji nad wniesionym wkładem naukowym, zasadnie skupił się na trzech kluczowych konkluzjach, obejmujących weryfikację hipotez badawczych oraz ocenę stopnia realizacji założonych celów rozprawy.

Porównując pierwotne zamierzenia badawcze, przedstawione we wstępie dysertacji, z uzyskanymi wynikami końcowymi, należy stwierdzić, iż Doktorant osiągnął zakładany cel pracy oraz w sposób wyczerpujący rozwiązał postawiony problem badawczy. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że uzyskane wyniki badań posiadają wyraźny wymiar aplikacyjny i mogą stanowić podstawę do doskonalenia praktyki funkcjonowania systemu bezpieczeństwa, w szczególności w zakresie organizacji i działań Państwowej Straży Pożarnej. Sformułowane rekomendacje mogą być wykorzystane zarówno w procesie planowania operacyjnego, jak i w działaniach profilaktycznych oraz edukacyjnych, przyczyniając się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na szczeblu regionalnym.

4. Ocena piśmiennictwa wykorzystanego w trakcie przygotowania rozprawy doktorskiej

Baza źródłowa rozprawy doktorskiej jest obszerna, zróżnicowana i reprezentatywna względem podjętej problematyki badawczej. Doktorant odwołuje się łącznie do 159 źródeł bibliograficznych, z czego 151 stanowią naukowe publikacje podręcznikowe, natomiast kolejne 8 określone zostały przez autora jako „artykuły”.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że Doktorant w swojej pracy odwoływał się zarówno do krajowego, jak i zagranicznego dorobku naukowego, co świadczy o szerokim zakresie prowadzonych studiów literaturowych oraz o dobrej orientacji w podejmowanej problematyce badawczej.

Poprawność edytorska w dziele naukowym odgrywa istotną rolę, ponieważ wpływa na jego czytelność, przejrzystość oraz odbiór merytoryczny. Jednakże w niektórych fragmentach rozprawy doktorskiej **dostrzegalny jest brak wyodrębnienia akapitów (m.in. na s. 15–16, 47, 58, 60 oraz w innych miejscach tekstu)**. Jak recenzent wielokrotnie

podkreślał, praca doktorska jest niezwykle interesująca pod względem badawczym, niemniej jednak brak podziału akapitowego może prowadzić do zaburzenia logicznej struktury wywodu. Zanik wyraźnego podziału na jednostki znaczeniowe utrudnia bowiem odbiór kolejnych etapów argumentacji oraz identyfikację głównych tez, argumentów i wniosków.

Ponadto brak akapitów wpływa negatywnie na czytelność tekstu na poziomie percepcyjnym. Jednolity, rozbudowany blok tekstu zwiększa obciążenie poznawcze odbiorcy, co może skutkować obniżeniem koncentracji, szybszym znużeniem oraz powierzchownym odbiorem prezentowanych treści. Z punktu widzenia standardów edytorskich i metodologii prac naukowych, właściwe stosowanie akapitów pełni istotną funkcję porządkującą i wspomagającą proces argumentacyjny, a tym samym wpływa na klarowność i komunikatywność przekazu naukowego. W związku z powyższym zasadnym wydaje się uzupełnienie wskazanych fragmentów o wyraźny podział akapitowy, co przyczyni się do poprawy struktury tekstu oraz jego odbioru przez czytelnika.

Recenzent zauważa, że zgromadzony przez Doktoranta materiał źródłowy ma wysoką wartość naukową i stanowi solidną podstawę dla prowadzonych rozważań. Z uwagi na objętość oraz różnorodność bibliografii, niemożliwe jest szczegółowe omówienie wszystkich cytowanych publikacji. Dlatego też recenzent ograniczy się do wskazania wybranych pozycji, które – jego zdaniem – zasługują na szczególne wyróżnienie. Należą do nich między innymi: Wiśniewski B., System bezpieczeństwa narodowego RP. Konteksty teoretyczne i praktyczne, Wydawnictwo Adam Marszałek, Warszawa 2013.

Szulc B., Proces badań w naukach o obronności, Praca naukowo-badawcza, Kod pracy: II.2.24.2., AON, Warszawa 2014.

Szmyd J., Poczucie bezpieczeństwa jako wartość społeczna, etyczna i egzystencjalna. Rozważania podstawowe, „Państwo i Społeczeństwo” 2014.

Skrabacz A., Bezpieczeństwo społeczne: podstawy teoretyczne i praktyczne, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2012.

Rotfeld A. D., Europejski system bezpieczeństwa in statu nascendi, Warszawa, 1990.

Pokruszyński W., Teoretyczne aspekty bezpieczeństwa. Podręcznik akademicki, Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie, Józefów, 2010.

Pokruszyński W., Piwowarski J., Bezpieczeństwo teoria i praktyka, Kraków 2019.

Koziej S., Wstęp do teorii i historii bezpieczeństwa (skrypt internetowy), Warszawa/Ursynów 2010.

Maslow A., Motywacja i osobowość, przeł. J. Radzicki, Warszawa 2006.

Mayer R., *Uczenie się z wykorzystaniem technologii*. [w:] Dumont H., Istance D., Benavides F. (red.) *Istota uczenia się. Wykorzystanie wyników badań w praktyce* (Z. Janowska, tłum). Wolters Kluwer/OECD, Warszawa, 2013.

Pieczywok A., Loranty K., *Bezpieczeństwo jako problem edukacyjny*, AON, Warszawa, 2015.
Wołęjszo J., *Metodologiczne problemy przygotowania prac promocyjnych na studiach I i II stopnia w naukach o obronności*, w: *Studia kaliskie*, tom 5, Kalisz 2017.

Zięba J., *O tożsamości nauk o bezpieczeństwie*, „Zeszyty Naukowe Akademii Obrony Narodowej” 2012, nr 1 (86) 2012.

Zięba J., *Treść i zakres pojęcia „bezpieczeństwo Polski”* [w:] *Bezpieczeństwo Polski. Współczesne wyzwania*, red. S. Wojciechowski, A. Potyrała, Difin, Warszawa 2014.

Koncentrując się na analizie źródeł prawa, recenzent zauważa, iż Doktorant odwołał się do 22 ustaw, 9 rozporządzeń (aktów wykonawczych) oraz 7 innych wartościowych dokumentów o charakterze normatywnym i strategicznym. Tak dobrany i wykorzystany zestaw źródeł świadczy o bardzo dobrym rozeznaniu Doktoranta w obowiązującym stanie prawnym, a także o umiejętności prawidłowej interpretacji oraz adekwatnego zastosowania przepisów prawa w kontekście podejmowanej problematyki badawczej.

Należy podkreślić, że sposób wykorzystania aktów prawnych nie ogranicza się do ich przywołania, lecz stanowi integralny element prowadzonych analiz, co pozytywnie wpływa na merytoryczną spójność pracy oraz poprawność wnioskowania. Uwzględnienie różnorodnych źródeł prawa umożliwiło Autorowi wieloaspektowe ujęcie zagadnień związanych z funkcjonowaniem systemu bezpieczeństwa oraz działalnością Państwowej Straży Pożarnej, wzmacniając zarówno wartość poznawczą, jak i aplikacyjną rozprawy. W tym zakresie rozprawa spełnia wysokie standardy metodologiczne właściwe dla prac doktorskich.

Recenzent zauważa jednak, że Autor rozprawy nie uwzględnił najważniejszego aktu prawnego w systemie **prawa Rzeczypospolitej Polskiej – Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483, ze zm.)**.

Konstytucja RP wprost i pośrednio odnosi się do kwestii bezpieczeństwa. Przykładowo, art. 5 wskazuje na obowiązek państwa w zakresie „zapewnienia niepodległości i nienaruszalności jego terytorium oraz strzeżenia wolności i praw obywateli, a także zapewnienia bezpieczeństwa obywateli”, co implicite obejmuje ochronę i obronę ludności. Z kolei art. 30, mówiący o przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka, wskazuje na obowiązek jej ochrony przez władze publiczne, co pośrednio odnosi się również do zapewnienia bezpieczeństwa jednostki, w tym ochrony życia.

Na obronę Doktoranta można przyjąć, że Konstytucja RP nie zawiera definicji pojęcia „bezpieczeństwo, ani też straż pożarna”. Niemniej jednak wskazuje na jego fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania państwa i obywateli. Pojęcie to należy traktować w sposób szeroki – obejmujący zarówno bezpieczeństwo państwa, jak i bezpieczeństwo osobiste obywateli.

4. Ocena części metodologicznej rozprawy doktorskiej

Jak już wcześniej zaznaczono, niniejsza dysertacja została słusznie zakwalifikowana do dziedziny nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie oraz dyscyplin pokrewnych. Na wartość rozprawy w znacznym stopniu wpływają badania naukowe, które stanowią jej warstwę metodologiczną. Przygotowanie, przeprowadzenie oraz interpretacja badań to bowiem podstawowe umiejętności każdego pracownika naukowego. Z uznaniem należy podkreślić, że bryg. mgr inż. poż. Piotr Michałek wykazał w tym zakresie wysoki poziom wiedzy i kompetencji. Wszelkie problemy związane z procedurą badań własnych zostały trafnie przedstawione w rozdziale pierwszym. Ponadto w każdym z kolejnych rozdziałów autor dokonał szczegółowej prezentacji wyników badań oraz ich interpretacji. To niestereotypowe podejście znacząco wpłynęło na odbiór wywodów Autora, świadcząc jednocześnie o wysokim stopniu swobody metodologicznej oraz dążeniu do poszukiwania nowych ujęć badawczych. Uważam, że jest to podejście przekonujące i wyjątkowo udane.

Należy zauważyć, że zaprezentowane obliczenia charakteryzują się poprawnym zastosowaniem terminologii statystycznej (takiej jak np. współczynnik korelacji liniowej zmienności, funkcja regresji). Przekaz jest jasny i zrozumiały dla odbiorców posiadających podstawową wiedzę z zakresu regresji, a struktura wypowiedzi jest logiczna — najpierw przedstawiono wyjaśnienie współczynnika, a następnie interpretację zmienności.

Zakończenie dysertacji (s. 324–328) ściśle koresponduje ze wstępem rozprawy doktorskiej. Autor konsekwentnie odnosi się do postawionego we wstępie celu pracy, głównego problemu badawczego, problemów szczegółowych oraz hipotez. W zakończeniu (s. 361–363) recenzent odnalazł również refleksje odnoszące się do hipotez badawczych.

Wszystkie przyjęte hipotezy badawcze (H1, H2, H3) zostały pozytywnie zweryfikowane. Należy zgodzić się z tezą Autora, iż przeprowadzone badania, uzyskane wyniki oraz wyprowadzone na ich podstawie wnioski w pełni uzasadniają stwierdzenie, że cel rozprawy został osiągnięty, a sformułowane problemy badawcze – rozwiązane. Końcowa część pracy uwypukla wyraźny utylitarny charakter rozprawy, podkreślając jej znaczenie praktyczne. Wyniki badań stanowią solidną podstawę do opracowania projektów usprawnienia organizacji

i funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej jako kluczowego elementu systemu bezpieczeństwa państwa, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki województwa lubelskiego. Sformułowane rekomendacje mogą znaleźć zastosowanie w planowaniu operacyjnym, doskonaleniu procedur ratowniczo-gaśniczych, a także w działaniach profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej.

Ponadto rozprawa wskazuje na możliwość wdrożenia innowacyjnych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych, które mogą zwiększyć skuteczność reagowania na zagrożenia oraz poprawić efektywność systemu Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Takie podejście świadczy o tym, że praca nie tylko wnosi istotny wkład poznawczy, lecz również posiada realny wymiar praktyczny i aplikacyjny, co jest szczególnie cenne z punktu widzenia organów zarządzania bezpieczeństwem oraz służb ratowniczych.

W ocenie recenzenta, osiągnięcia zaprezentowane w rozprawie stanowią solidną podstawę do pozytywnej oceny jej wartości metodologicznej, łącząc rzetelne opracowanie teoretyczne z konkretnymi, praktycznie użytecznymi rekomendacjami dla PSP i systemu bezpieczeństwa państwa. Rozprawa spełnia tym samym wysokie standardy prac doktorskich, łącząc wartość poznawczą z wymiarem praktycznym, a jej wyniki mogą znacząco przyczynić się do poprawy organizacji i skuteczności działań ratowniczych na poziomie regionalnym.

5. Ocena zastosowanych metod badawczych

Badania ilościowe zostały starannie przygotowane i przeprowadzone z zastosowaniem metody sondażu diagnostycznego, wykorzystującej technikę wywiadu oraz narzędzie badawcze w postaci kwestionariusza wywiadu eksperckiego. Dobór próby badawczej należy uznać za jakościowo satysfakcjonujący. Sam kwestionariusz został opracowany na odpowiednim poziomie merytorycznym. Treść pytań pozostaje w ścisłej korelacji z rozważaniami autora przedstawionymi w części zasadniczej pracy. Kwestionariusz ankiety obejmuje 15 pytań oraz instrukcję dla respondentów, precyzującą zasady udzielania odpowiedzi.

Wyniki uzyskane przez autora badań, wraz z ich analizą i syntezą, mają wysoką wartość poznawczą. Jednoznaczność zastosowanych predykatów umożliwiła pełną ekspozycję zarówno ilościowej, jak i jakościowej określoności badanych zjawisk. Znacznie większą wartość poznawczą mają jednak zapisy świadczące o umiejętności wykorzystywania zdobytej wiedzy przez Doktoranta. Przejawia się to m.in. w sposobie interpretacji wyników badań z zastosowaniem odpowiednich metod, w trafnym sformułowaniu kwestionariusza, doborze ekspertów na etapie badań empirycznych, a przede wszystkim — w omówieniu uzyskanych

wyników. Istotne jest również to, że Autor w toku całego procesu badawczego dostrzegł problemy związane z zasadnością prowadzenia badań, co przełożyło się na refleksję nad osiągnięciem zakładanych celów oraz rozwiązywaniem głównego problemu badawczego.

Podobnie należy ocenić opis procesu badawczego, który — jak się wskazuje — został przedstawiony w sposób poprawny. Świadczy to o tym, że Doktorant w należyтым stopniu opanował niezbędną wiedzę oraz umiejętności związane z prowadzeniem badań naukowych, czemu zresztą, jak się przyjmuje, służy sama rozprawa doktorska.

Stwierdzam, że tę część rozprawy należy ocenić jako niezwykle interesującą i konstruktywną w swojej ogólnej wymowie. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, iż wszystkie problemy wyodrębnione w poszczególnych rozdziałach kończą się konstruktywnymi wnioskami, które w zdecydowanej większości są poprawnie wyprowadzone z przeprowadzonych badań i interesująco sformułowane. Przeprowadzone analizy są logiczne i przekonujące. Pozytywnie oceniając część merytoryczną rozprawy, warto zaznaczyć, że została ona dobrze skonstruowana pod względem treściowym, napisana poprawnym językiem, a poszczególne tezy zostały przekonująco uzasadnione.

5. Ocena merytorycznej części rozprawy doktorskiej

Jak już wcześniej akcentowałem trafnie określony i jasno wytyczony kierunek badań sprzyjał rozwiązywaniu poszczególnych problemów. Miał również korzystny wpływ na sposób opracowania tekstu oraz udokumentowania wyników badań, które świadczą o dużym zaangażowaniu Autora i jego dążeniu do rzetelnego rozwiązania zdefiniowanych problemów badawczych. Za właściwy należy uznać układ recenzowanej dysertacji — jej struktura jest przejrzysta, a przedstawione wywody tworzą logicznie spójną całość. Pracę cechuje również naukowy pragmatyzm, gdyż poszczególne fragmenty są ze sobą ściśle powiązane: kolejne części wynikają z poprzednich, zgodnie z przyjętym sposobem prezentowania zagadnień i omawiania uzyskanych wyników badań.

Generalnie rzecz ujmując, przyjęte przez Doktoranta założenia metodologiczne są racjonalne zarówno pod względem formy, jak i treści. Struktura rozdziału metodologicznego wskazuje, że Doktorant zastosował w badaniach układ: cel – problem – hipoteza, co nie budzi zasadniczych zastrzeżeń ani wątpliwości.

Struktura dysertacji jest dość przejrzysta, a przeprowadzone wywody stanowią logicznie powiązaną całość. Zauważalne jest jednak pewne niedopracowanie w zakresie uporządkowania i odpowiedniego wyeksponowania wniosków końcowych w zakończeniu

pracy. Dysertację cechuje przede wszystkim naukowy pragmatyzm, a treści poszczególnych fragmentów układają się w klasyczny łańcuch przyczynowo - skutkowy, świadczący o ich wzajemnym powiązaniu. Wszystko to pozwala stwierdzić, że Doktorant rzetelnie przestudiował literaturę przedmiotu.

W tym fragmencie recenzent ma jedną uwagę: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie sposobu realizacji edukacji dla bezpieczeństwa (Dz. U. z 2009 r., nr 139, poz. 1131) nie aktualne (str. 210) archiwalne, utraciło moc z dniem 23 kwietnia 2022 r.

8. Pozostałe uwagi dotyczące rozprawy doktorskiej

Doktorant wykazał się ugruntowaną wiedzą w zakresie zagadnień poruszanych w rozprawie doktorskiej — zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym. Jednocześnie dowiódł, że posiada kompetencje umożliwiające samodzielne prowadzenie badań naukowych, w tym efektywne stosowanie metod empirycznych adekwatnych do postawionych celów badawczych i problemów naukowych.

Pod względem poprawności językowej praca nie budzi istotnych zastrzeżeń. Autor, co naturalne przy tak obszernym tekście, nie ustrzegł się drobnych błędów gramatycznych i edycyjnych. Nie mają one jednak znaczącego wpływu na wartość merytoryczną ani metodologiczną rozprawy i należy je traktować raczej jako drobne przeoczenia redakcyjne.

Warto podkreślić, że wysoki poziom przygotowania teoretycznego, metodycznego i empirycznego pracy stwarza solidną podstawę nie tylko do dalszych badań naukowych w obszarze bezpieczeństwa, lecz również do praktycznego wykorzystania wyników i rekomendacji w działaniach Państwowej Straży Pożarnej oraz w planowaniu regionalnych systemów bezpieczeństwa. Uwagi dotyczące drobnych nieścisłości językowych nie umniejszają w żaden sposób dorobku Doktoranta, który w pełni spełnia standardy rozprawy doktorskiej zarówno pod kątem merytorycznym, jak i metodologicznym, a przedstawione w pracy wnioski posiadają potencjał aplikacyjny o wymiernym znaczeniu praktycznym.

9. Wniosek końcowy

Reasumując przedstawione dotychczas konstatacje i oceny, stwierdzam, że bryg. mgr inż. poż. Piotr Michałek przygotował dysertację doktorską na bardzo dobrym poziomie. Praca została napisana poprawnym, klarownym i komunikatywnym językiem, co sprzyja jej czytelności i spójności przekazu. Prezentowane treści opierają się na rzetelnych danych, uzyskanych w wyniku starannie przeprowadzonych badań naukowych — zarówno

jakościowych, jak i ilościowych — realizowanych z metodologiczną precyzją i dbałością o szczegóły.

Doktorant przedstawił rozprawę o wysokich walorach metodologicznych i merytorycznych, wykazując się dobrze opanowanym warsztatem badawczym oraz szeroką i pogłębioną wiedzą z zakresu analizowanego obszaru. Udowodnił również dociekliwość, skrupulatność oraz zdolność do wnikliwej i trafnej analizy problemów badawczych. Z dużą biegłością formułuje wnioski oraz proponuje nowe tezy i rekomendacje, które mogą znaleźć zastosowanie zarówno w praktyce operacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, jak i w doskonaleniu regionalnych systemów bezpieczeństwa.

Wszystkie te cechy świadczą o wysokich predyspozycjach intelektualnych i badawczych Doktoranta oraz o jego dojrzałości naukowej. Praca łączy rzetelne opracowanie teoretyczne z wartością praktyczną, co czyni ją znaczącym wkładem do dyscypliny i wskazuje na potencjał jej wykorzystania w praktyce systemu bezpieczeństwa państwa.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe refleksje oraz powyższe spostrzeżenia, dysertację doktorską bryg. mgr inż. poż. Piotra Michałka oceniam pozytywnie. Stwierdzam, że spełnia ona wymogi ustawowe. W związku z powyższym wnioskuję o jej przyjęcie oraz dopuszczenie do publicznej obrony.

Ponadto stwierdzam, że niniejsza dysertacja powinna zostać wyróżniona zgodnie z obowiązującą procedurą Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego.

Dr hab. Andrzej Sęk

